

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 25 (444)

Fredagen den 19 juni 1896.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2—3.		För »Plattsökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl. > 3:—	Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tital stafv.
Barngarderoben..... > 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp- rad

Clara Strömberg.

Genom hufvudstadens tidningar har i dagarne gått en notis om den vackra afskedsfest för sin åldriga föreståndarinna, hvilken »Ateneum för flickor» firade vid terminsafslutningen, med anledning af att fröken Clara Strömberg med senast förflytna läsår lämnade antydda befattning och därmed avslutade ett ovanligt plikttroget, uthålligt och framgångsrikt arbete i upplysningens tjänst. Vi ha trott, att det skulle glädja hennes talrika f. d. elever, liksom hvarje vän af vår kvinnliga skolbildning, att i detta sammanhang möta den förtjänta lärarinnans bild i Iduns porträttgalleri. För alla, som stått eller stå henne nära, torde den tala kraftigast, tala nog i och genom sig själf — minnenas, tacksamhetens rika språk! Och de korta biografiska notiser, som följa, äro endast afsedda att för den öfriga delen af vår läsekrets gifva en helt skisserad antydning om hvad hon för dessa talrika varit och verkat.

Skolföreståndarinnan fröken Clara Strömberg är född den 26 april 1836 i Locknevi församling i Småland och ägnade sig tidigt åt lärarinnekallet. Redan vid 17 års ålder anställdes hon som lärarinna för en af småbarnsklasserna i den ansedda Hammarstedtska skolan vid Brunkebergstorg i Stockholm. År 1859 öppnade hon egen skola, hvilken 1881 förenades med den af rektor Joh. Löfvén grundade läroanstalten Ateneum för flickor, där hon allt sedan varit föreståndarinna, tills hon — som sagdt — vid sislidna termins slut afgick.

Ett betydligt antal elever har hon under sin nu 43-åriga lärarinnebana fostrat med trohet och kärlek.

Fröken Clara Strömberg är framförallt en *uppföstrarinna*. Genom sitt personliga väsen, själfupoffrande sinnelag och rika erfarenhet utöfvar hon ett stort inflytande på sina lärjungar. Det hon söker dana dem till är först och främst gudsfruktan, arbetsamhet och enkelhet. Glad, frisk och ungdomlig till sinnes som hon är, trivas hon och eleverna väl tillsammans, och skolan har under hennes milda spira alltid för dem känts som *ett hem*.

Vid den ofvannämnda terminsafslutning i Ateneum för flickor uttalade också läroverkets inspektor, kanslirådet C. W. Kastman, styrelsens, målsmäns och elevers tacksamhet till fröken Clara Strömberg. Vid en därpå följande middag för styrelsen och lärarepersonalen öfverlämnade styrelsens ordförande, prof. P. G. Rosén, till fröken Strömberg tvänne lifförsäkringsbref, ett å 100 kr. årligen, utgörande en afskedsgåfva från förra och nuvarande elevers föräldrar, samt ett dylikt å 200 kronor från bolaget Ateneum för flickor. Genom läroverkets försorg har fröken Strömberg för fem år sedan blifvit delaktig i pensionsinrättningen för lärarinnor vid högre skolor för kvinnlig ungdom med en årlig pension af 400 kronor.

Ej någon i den vida värld,
Hur djupt han än var undangömd,
Hur fjärran bort från larm och flärd,
Af livvets herre än var glömd.

Hvar blomma i sin rosegård
Han slutit i sitt fadershågn,
Och alla röna de hans vård,
Fast än som sol och än som regn.
Eugenie.

Med silfvernyckel.

I bländande salongen,
Bland titlar, toaletter,
Hon satt för första gången
Och njöt af livvets rätter.

Allt var af första klassen,
Allt var af bästa tonen,
Men isande var glacen
Och tom konversationen.

Vid allt en bismak lädde,
Allt tycktes ringa väga,
Hvad nyss hon efterträdde
Var knappast värdt att äga.

För hal var bonad tilja,
För högt man skrufvat gasen.
En kostbar drifhuslilja
Stod utan doft i vasen.

Hon log åt lyxen, tvånget,
Hon, som var van vid hagen
Och friska blomsterfånget
Och ljusa solskensdagen.

Bort mot pendency blicka
Förstulet ögon blida...
Hon räknar, stackars flicka,
Minuterna, som skrida.

Men midt i kvalmet svällde
En pärlström — hon lyssnar
Till toner, för hvars väld
Det fadda sorlet tystnar.

Så underfulla toner:
Man hörde sakta susning
I mörka furukronor,
Man såg en silfverkrusning

På spegelblå fjorden:
Ett bröllopståg sågs glida
— Det vackraste på jorden —
Ut på det blanka, vida.

Mildt morgonvinden smekte,
Bjärt skinande var ståten.
Och fjällets eko lekte
Med käcka bröllopslåten...

Hon satt som i en ljusning
Med ögon drömligt fällda
Och leende förtjusning
Kring läppar, rosigt svällda.

Hon var ej i salongen,
Nej, midt uti naturen!
Med silfvernyckel sången
Upplåtit kvafva buren.

Anna Knutson.

Några ord om slöjd och konstslöjd.

Af Mathilda Langlet.

II.

Det finns en del af vårt folk, af alla länders folk, som kallas den mindre bemedlade medelklassen. Det är dock denna klass, som utgör öfverklassens kärna och stöd. Och när denna klass uppgår i fåfänga och flärd, då är det fara för att ett folk icke står långt från branten af sitt fall. Måhända skall detta anses vara att taga munnen alltför full, men tänker man närmare på saken, är det nog inte ändå så orimligt. Om de, som från början vandrat på samhällets höjder, eller de, som lyckats klättra ditupp, på flärd och fåfänglighet af alla slag slösa bort både sitt guld och sin hälsa, är detta visserligen beklagligt, men icke så ödesdigert; ty alltid finnas de, som äro både villiga och dugliga att ersätta den, som faller ned, men hvem skall fylla tomrummen därnere? Nog går det an så länge luckorna kunna fyllas ur en kraftig allmoges leder. Men när allmogens döttrar utbyta spinnrocken mot brodernålen och drällsväfven mot »gungstolsschabrak» och »brasdynor» — låt vara väfda i krabbasår och flossa — och allmogens söner ej med sin lilla jordlott längre kunna tillfredsställa förfiningens kraf — huru går det då? När de rika skola lefva, som om de vore furstar, de välbergade som om de vore rika, de mindre bemedlade lika så — då måste väl medgifvas, att vi äro ett godt stycke inne på den breda vägen, som leder till fördömelse — icke sant?

Och till allt detta skulle konstslöjden och missriktningen inom slöjdens område bära skulden? frågar man.

Naturligtvis icke. Snarare äro dessa missriktningar ett utslag af »tidsandan» och smaken för vällefad och förfining. Men just genom sådana missriktningar befordras tidsandans skefhet och därför måste man motarbeta dem eller fastmera söka leda dem på rätt stråt.

Troligen invänder man mot det nyss sagda, att det just är allmogeslöjd som nu utgör konstslöjdens — den textila konstslöjdens — kärna. Visserligen, men under huru olika förhållanden. Hvem spinner nu sin ull, färgar garnet och väfver därpå den »bonad», som blott vid högtidliga tillfällen prydde den oklädda timmerväggen, eller den »rya», som för främmande gästers behof förvarades uppe på loftet.

På tapetserade väggar och madrasserade soffor behöfvas inga bonader, och det hemspunna och hemväfda garnet har efterträds af köpgarner af alla slag, af brodersilke och safirgarn eller hamburgergarn o. d., hvarvid man imiterar allmogemönster.

Att gamla stilfulla mönster upptagas, att halförgäten konstfärdighet åter framdrages i ljuset, det bör ju glädja alla förståndiga människor. Och att man därigenom kunde slippa se kvartersbreda rosor, fuchsior och

penséer på golf och sittplatser, det var ett glädjeämne af första sort. Och när vackra och dyrbara arbeten skulle göras, var det ju en god sak att de blefvo smakfulla. Men att sådana arbeten skulle göras, antingen de behöfdes eller ej; att de skulle läras och göras på skryt och appliceras i öfverflödande massa, det var nog ett streck i räkningen för dem, som gjort sig glada förhoppningar om slöjden, när den oförmodadt kom i så hög grad till heders. Och den, som tänker sig att den goda tiden skulle återkomma, den tid, då husets döttrar spunno, väfde och sydde hvad för familjens behof skulle förfärdigas, den sangviniska personen fann antagligen en oväntad förlängning af ett framstående drag i sitt anlete.

Det är, som i det föregående blifvit sagdt, alldeles icke meningen att på något sätt nedsätta konstslöjden eller förringa dess värde. Frågan är helt enkelt denna: Hafva vi alla verkligen råd och lägenhet att låta våra döttrar inöfva färdigheter och uppodla en smak, som ovillkorligen medföra utgifter och hvars praktiska nytta oftast är temligen problematisk? Hafva vi verkligen alla råd att låta våra döttrar offra tid och arbete på oräkneliga väggdekorationer, soffkuddar och »prydnadsföremål»? Jag tror det icke.

Skulle det ej för de flesta af oss vara mera fördelaktigt, om våra döttrar mera odlade de i vår tid allt för mycket förbisedda talangerna slätsöm, d. v. s. linnesömnad, strumpstickning, väfnad, nämligen väfnad till nytta och icke blott till nöje? Skulle det icke vara en afsevärd minskning i utgifterna för familjen, om döttrarna lärde sig t. ex. »sy kläder», som det heter, så att de kunde sy både sina egna och sin mammas klädningar? Eller om de kunde montera hattar och sålunda minska räkningarna i modehandeln? Jag tror det bestämdt.

Man invänder kanske, att sömmerskor och modehandelskor skola ju också lefva. Visserligen, och det kunna de nog ändå, ty det kommer alltid att finnas en hel del rika och föga arbetsdugliga personer, som helst vilja, och som måste, låta andra utföra dylika arbeten.

Det är en svaghet hos många föräldrar att vilja lysa med döttrarnas konstslöjdarbeten, en svaghet, som de få dyrt betala sedermera, när de oresonligt nog fordra, att döttrarna efter slutad skoltid skulle blifva till hjälp vid arbeten nödvändiga för husets bestånd. Och antagligen är det för sådan föräldrasvaghets skull, som skolan anordnar de förut omnämnda julklappsarbetena. Här kommer kanske den invändningen, att flickorna i skolan få lära sig både lappa och stoppa, såsom vid hvarje examen för ögonen framhållas i de rutiga små tygstycken, i hvilka man klippt hål och isytt en lapp, samt de stickade bitar, i hvilka på samma sätt strumpstoppning inläres. Men kan genom ett enda sådant arbete så pass mycken färdighet vinnas, att det sedan kan fortsättas? Det är väl knappast möjligt, helst som barnen vanligen önska så fort som möjligt slippa ifrån detta

i deras ögon meningslösa arbete. Att sätta en lapp på ett hål, som blifvit nött eller upprifvet, är ju någon reson i, något ändamål med, men att klippa ett hål enkom för att laga det, utan annat ändamål än att få beröm, om det är väl gjordt, och banner, om det är illa gjordt — det anses ofta af barnen såsom en för att plåga dem uppfunnen öfverflödsgärning. Och att barnen till omväxling och uppmuntran kunna behöfva ett angenämare arbete, kan väl ingen förneka. Men det kan och bör vara af enklaste slag, till dess verklig färdighet i slätsöm o. s. v. blifvit vunnit. För öfrigt bör det väl för en flicka vara lika treffligt att få färdigt ett vackert, välsydt linne som en broderad eller glödrivad tingest, den man kanske knappt vet, hvar man i de öfverderakerade rummen skall finna plats för.

Ur Amerikas kvinnovärld.

Ett efterföljansvärdt exempel.

Såsom ett särdeles anmärkningsvärdt prof på den företagsamhet, som utmärker den amerikanska medborgarinnan och som, hvad nu rör det nedan skildrade modiga kvinnoverket, borde kunna stå som ett efterföljansvärdt föredöme för våra kvinnor, vilja vi meddela förloppet af ett i det stora landet i väster af kvinnor lyckligt utfördt organisationsarbete.

För tio år sedan stiftades den första kvinnliga arbetareklubben i New-York, hvilken efter antalet af de första unionsstaterna utgjordes af tretton medlemmar — ett, som det sedermera visade sig i strid med den traditionella uppfattningen, sannskyldigt »lyckotal». Sedermera ha efter mönstret af den första klubben bildat sig fem associationer, nämligen New-York's, Brooklyn's, Massachusetts's och Connecticut's, af hvilka den i New-York ensamt inbegriper tjugusju klubbar. Den ledes af nio direktörer, befullmäktigade af ett råd, som är sammansatt af medlemmar från hvar och en af de associerade klubbarna. Själstyrelse är rådande inom hvarje klubb, och i associationen afgöras blott spörsmål af allmänt intresse.

Inskriftsavgift och kontingent ställa sig mycket lågt till och med i förhållande till medlemmarnes begränsade villkor.

Den förra är gemenligen 25 cents och kontingenten 20 à 25 cents per månad. En klubb med hundra bidragslämnande medlemmar kan utan främmande hjälp reda sig själf, ty utgifterna — lokalhyra, belysning, uppvärmning etc. — gå till och med i de större städerna sällan högre än 40 à 50 dollars per månad. För att gå ut med de extraordinarie utgifterna vid den första installationen arrangerar man basarer, där af föreningsmedlemmar själfva tillverkade föremål försäljas; inkomsten här af visar sig i allmänhet tillräckligt stor för att bilda en säker grundplåt.

Hvad söker arbeterskan allra först i den så nyorganiserade klubben? I de flesta fall först och främst förströelse efter en sträng arbetsdag. Men efter hand utvecklar sig begäret efter ökad kunskap, antingen inom vederbörandes egen verksamhetsföreläring eller i mera allmänna ämnen, och inom kort presenterar sig klubben som en praktisk bildningsanstalt, där undervisning vinnes i sömnad, mönstertillklippning och öfver hufvudet taget i alla till ett ordnat hushåll och det praktiska lifvet hörande bestyr. Läraren undervisa gratis, och då så icke sker, beror detta på omöjligheten att annorledes anordna det, hvarvid endast »specialisterna» själfva garantera för lärarens aflöning. Af stor vikt och lifligt omfattadt intresse äro de s. k. »praktiska samtalen», vid hvilka diskuteras dagens brännande frågor under uppställda theser, såsom exempelvis »Skall kvinnan hafva rösträtt?», »Rikedomens betydelse», »Hvarför gifva sig så få unga flickor?», »Hvilket inflytande utöfvar den omständigheten på hushållet, att kvinnan blir likställd med mannen och därmed bidrager till arbetslöshetens sjunkande?» o. s. v. Diskussionen, som äfven omfattar mera allmängiltiga ämnen, såsom hälsovård, populärt vetenskapliga frågor etc., avslutas med en resolution och har städe visat sig som en af de förnämsta sammanhållan-

de krafterna inom klubbens lif. Att de praktiska resultaten äro obestridliga, framgår bl. a. af det faktum, att år 1893 ensamt i staden New-York utbetalades 5,156 dollars i kontingent af dessa fattiga kvinnors tillgångar.

För att på billig grund bereda medlemmarna tillfälle till gymnastik och andra fria öfningar enade sig flere klubbar och andra en väldig sal på University Place n:r 9. Där har nu i ett par år med de gynsammaste resultat lämnats undervisning i musik och gymnastik. En af eleverna lade sig så flitigt ombord med dessa specialiteter, att hon nu är en framstående instruktör, om hvilken man formligen »slåss» för att tillförsäkra sig en timmes handledning.

En förening utan sin egen tidning är i Amerika något otänkbart. Klubbarna ha också sitt eget organ »Far and Near» (Fjärran och när), redigeradt af miss Maria Bowen Capin. Tidningen som har en betydlig prenumerantstock, sysselsätter sig med klubbarnes angelägenheter och bekymmer samt väcker då och då nya förslag till ompröfning.

Med klubbarna har man förenat en arbetsbyrå, som gratis bereder arbetssökande kvinnor plats. Vidare har med dem införlivats en försäkringsanstalt för två olika klasser af de associerade. I den första betalas 50 cents i inskrifningsavgift och 25 cents i månatlig kontingent; i den andra 50 cents i inskrifningsavgift och 15 cents i månadskontingent. Här för åtnjuta första klassens medlemmar i sjukhjälp 5 dollars per vecka i 6 veckors tid, och vid dödsfall utbetalas 30 dollars till familjen. Andra klassens medlemmar åtnjuta i sjukhjälp 3 dollars per vecka under 6 veckors tid och 20 dollars vid dödsfall. Medlemmar af båda klasserna på en gång erhålla 8 dollars i sjukhjälp och 50 dollars vid dödsfall.

Associationen har äfven sörgt för klubbmedlemmarnas behof af friskt landlif. Den äger på Long-Island ett etablissement vid namn *Holiday-House*, som är klubbarnes landliga Tusculum. Där tillbringa de unga arbeterskorna sina ferier, som vanligen utgöra 14 dagar. Inackorderingsavgiften är endast 3 dollars per vecka, hvilket efter amerikanska förhållanden nästan är en obetydlighet äfven för en lågt aflönad arbeterska.

Holiday-House är uppbyggt i en förtjusande, naturskön trakt, vid en närgränsande vik, som erbjuder tillfällen till badning, fiske och roddsport. Detta korta friluftslif håller mången stackars arbetsficka skadelös för hennes långa inspärning under den öfriga delen af året i den stora staden. Det målar åtminstone för en tid hälsans rosor på hennes kinder; det hägrar långt på förhand i hennes längtansfulla tankar som perspektivet af ett »förlofvadt land»; det är, en gång njutet och passeradt, hennes stärkande, sköna minne, som långt efteråt fyller hennes sinne med mod, därför att hon vet, att nästa år skall det återigen upplifvas i verkligheten!

1890 i april afhölls den första kongressen af New-Yorks kvinnliga arbetarklubbar. Den upptog tre dagar med två möten om dagen, utan att ändock tiden ville räcka till för uttömmandet af alla på föredragningslistan framställda diskussionsämnen. Den princip, som vid förhandlingarna först och främst med stor energi framhåfdes och som skulle kunnat betecknas som en i allas medvetande invuxen »nervus rerum», var uppfattningen, att i klubbarnes verksamhet aldrig skulle blifva tal om *välgörenhet*, utan endast och allenast *solidaritet*. Bland tankar som uttalades och principiellt fastslogos vid dessa kongressförhandlingar, märktes sådana som nedanstående:

»Vi tro, att den kvinna, som icke behöfver arbeta för att förtjäna sitt bröd, i själfva verket har fått sin lön i förskott och därför är så mycket mer förpliktigad att arbeta för andras väl.» — »En arbeterska gör skamligt orätt mot sina kamrater, om hon går in på att arbeta för en lön, som är för liten att tillfredsställa lifvets behof.»

För hvarje dag som går vinner detta klubbväsen allt kraftigare anslutning från de mest skilda håll i Amerikas kvinnovärld, och snart torde den tid vara inne, då denna association får betraktas som en hel liten stat i staten, den där som en mycket viktig faktor måste räknas med i det moderna samhällets, ej minst på en ädel kvinnoemancipation grundade utveckling.

Iduns byrå och expedition

hållas under månaderna juni—augusti öppna hvarje söckendag kl. 10—5.

Husets härskarinna.

En miniatyr för Idun af Dagmar B—m.

Hon var fem år samt enda arfvingen till sin pappas stora egendomar och enda jordiska föremålet för sin mammas dyrkan.

Hon var mjuk och knubbig, men ändå fin och gratiös. Hon hade gult hår, som ringlade sig öfver hela hufvudet, hon hade fått sin mors strålande ögon, och hennes kinder voro att likna vid den skära rosens blad. Hon hade en från Frankrike införskrifven bonne samt leksaker, tillräckligt för att etablera en butik. Hon hade en mångfald af de mest förtjusande dräkter samt ett helt litet lager af gula och svarta lackerade skor, och till sist: hon hade ett par små stöfletter en miniature, nyligen färdiga för den annalkande hösten. De voro tillverkade af det mjukaste skinn, de voro utsydda med silke samt prydda med uddar och tofsar, det var helt enkelt ett par stöfletter, som skulle väckt en parisiskas afund, likväl hade deras ägarinna från första stund fattat agg till dem.

Hösten är nu verkligen kommen; regnet har plaskat därute mest hela förmiddagen, och det har blåst, så att träden skakats. Lillan har missmodig betraktat detta skådespel från sitt fönster. Men solen skiner upp; det glittrar på gräsmattorna och små blänkande pussar locka därnere på gårdsplanen och på trädgårdsgångarna. Lillan bestämmer sig för att gå ut.

Mademoiselle har äfven iakttagit de många små pussarne, och hon föreslår lillan att nu inviga den nya fotbeklädningen, men lillan förkastar genast detta förslag. För att förmå henne att antaga detsamma, använder ma bonne en mängd af de ljuftva namn, hvar på hennes vackra språk är så rikt; hon anför dessutom en mängd förnufts-skäl för sitt yrkande, men lillan betraktar henne och kängorna med samma ovilja. Ma bonne besluter sig då för att tillkalla hjälp och går att uppsöka husets fru. Denna begifver sig genns till sin dotter samt använder samma medel som den unga utländskan. Fåfängt! Lillan förblir obeveklig. Från den djupa karmstolen, där hon ligger uppkrupen, knubbig och finhyllt med den ljusblå klädningen fördelaktigt framhållande hennes späda skönhet, betraktar hon sina båda motståndare med stigande harm. Med säkert tag fasthåller hon ett par små gula skor, hennes kinders skära färg får en mörkare nyans, och snart börja hennes ögon fyllas af tårar. De båda kvinnorna betrakta hvarandra villrådigt.

I denna stund gör husets herre sitt inträde. Han har en krigares hållning, och hans starka stämma utgör mången underordnads skräck. Då han ser sin dotters tårade anlete, fattar han genast sammanhanget, och han uppmanar henne med mild fasthet att tänka på sin hälsa.

Lillans tårar stanna, men med förebräelse i blicken betraktar hon sin far och med lika förebräende stämma säger hon:

»Lillan tycker ej om pappa!»

Detta är mer än dennes faderliga hjärta och tillkämpade fasthet kunna uthärda. Vänd till sin hustru, säger han: »Låt henne behålla skorna.» Därefter aflägsnar han sig, belåten med att åt sig hafva räddat sitt enda barns gunst. Men just dessa ord upp-

väcka hans hustrus motsägelseanda samt bevärna henne med nog stort mod att trotsa sin älskling.

Med mildt våld söker hon egenhändigt påtvinga sin dotter den misshagliga fotbeklädnaden. Dennas protester blifva därigenom blott allt högre, och slutligen ditkalla de hennes två resande anförvandter. Aldrig har väl en liten ljuslockig varelse haft mer ifriga eller uppriktiga beundrarinnor än lillan har i dessa båda fastrar! Hvert jollrande ord, hvert soligt leende, hvar ostyrig lock är för dem ett ämne till hänryckning. Men hon är ju också deras ende broders enda barn! Just af den orsaken bäfva de nu för den fara deras älskling ämnar utsätta sig för, och de ställa sig genast på motpartens sida.

De försöka nya medel. Faster Annie berättar en lärorik historia om en liten flickas förkylning och slutliga död till följd af våta skodon; hennes unga åhörarinna ägnar visserligen någon uppmärksamhet åt den karaktärsfasta hjältinnans företag, men hon lämnas fullkomligt oberörd af hennes tragiska slut, och saken står fortfarande på samma punkt.

Då återkommer faster Hedvig, hon har varit för att hämta den sista och bästa biten af sin reskonfekt för att därmed muta den obevekliga makten, men den hårda låter läckerbiten försvinna mellan sina rosenläppar blott för att strax begära mer. Mutning ingår tydligen ej i lillans taktik; hon viker ej en tum från sin först fattade åsikt och ämnar synbarligen ej heller göra det. Detta inse nog hennes motståndare, ty efter en stund lämna de henne som segrare på valplatsen, modren för att trött och altererad efter denna lönlösa strid badda ansiktet med eau de cologne, fastrarna för att fortsätta den afbrutna konversationen med en manlig kusin, som väntar ensam i salongen.

Under tiden har husets unga härskarinnor begifvit sig ut, och snart leker hon där nere på gården. Hon är mjuk och täck, hon är helt klädd i hvitt, utom de små gula skorna, och med dem stampar hon i vattnet, så att detta stänker upp i gnistrande kaskader. Hennes skratt har silfrets klang och hennes rörelser äro fulla af mjukt behag.

—*—

Till

Iduns alla läsare och vänner!

Af vikt är nu för alla dem, hvilkas prenumerations utgår med halfåret, d. v. s. med denna månad, att genast förnya densamma för det senare halfåret, hvilket kommer att bjuda på saker af synnerligt stort intresse.

Af samma skäl är just nu den gynsamaste tidpunkten för alla, hvilka ej förut hållit vårt blad, men hvilka nu önska göra en prosprenumeration på vårt lands mest spridda och omtyckta familjetidning, att med kr. 2: 50 omedelbart verkställa abonnement för halfåret juli—december.

På grund af de betydliga kostnader, som nedläggas på det under årets sista kvartal utkommande julnumret, hvilket gratis tillställs alla våra fasta abonnenter, nödgas vi nämligen i år, liksom i fjol, träffa den åtgärden att höja prenumerationspriset för detta sista kvartal, oktober—december, till 2 kronor. Hel-

och halfårspriset för tidningen blir likväl vid det gamla, så att de, som nu med endast kr. 2: 50 prenumerera till årets slut, därigenom tillskynda sig en lätt insedd fördel.

Bland tidningens innehåll under detta senare halfår vilja vi då först särskildt framhålla det rikt illustrerade

Festnummer

till

h. m:t drottning Sofias 60-års födelsedag,

som är afsedt utkomma strax i början af nästa månad för att i såväl ord som bild till märkesdagen den 9 juli gifva en skildring af vår landsmoders lif allt från barndoms- och ungdomsdagar intill den stund som är. För åstadkommande af detta nummer ha vi rönt det största tillmötesgående och intresse från drottningen närstående personer, och aldrig förr reproducerade porträtt och vyer ur det k. slotets egna samlingar ha ställts till vår disposition. Dessutom kommer numret att åtföljas af

ett större, charmant porträtt af drottningen,

— tryckt på en särskild plansch —

en med h. m:t konungens eget ynnestfulla medgifvande verkställd reproduktion af Hugo Salmsons utmärkta pastellporträtt, hvilket intager hedersplatsen i konungens arbetsrum.

IDUNS

omfångsrika och präktigt illustrerade

julnummer

har för hvarje år väckt allt större erkännande, men icke dess mindre äro vi förvissade, att det innehåll, vi i år blifva i tillfälle bjuda vår läsekrets, skall i ännu högre grad göra sig förtjänt därpå. Äfven nu ha vi begynt numrets artistiska utsmyckande och tryckning redan under sommaren, hvarigenom tid och möjlighet vinnas att på detsamma nedlägga all den omsorg, den högt utvecklade moderna tekniken medgifver. Illustrationernas utförande är anförtrodt åt några af vårt lands förnämsta artister; så är det charmanta, i många färger utförda omslaget, som bekant, komponerad af artisten Viktor Andrén och tog bland ett trettiotal insända skisser priset i den för ändamålet särskildt utlysta konstnärstävlingen. Jenny Nyström-Stoopendaal, Gerda Tirén, Viktor Andrén, David Ljungdahl, Gustaf Ankarcrona m. fl. syssla nu ock alla som flitigast för vår räkning med pensel och stift.

För det literära innehållets omväxling och gedigna värde borga författarnamn sådana som: Amanda Kerfstedt, Anna Wahlenberg, Vilma Lindhé, Alfhild Agrell, Helena Nyblom, Ellen Key, Lina Berg (L. S.), Anna Branting (René), Amalia Fahlstedt, Vilma Angered Strandberg, Edward Evers, Per Hallström, K. A. Melin, Knut Michaelson, Birger Schöldström, Daniel Fallström m. fl. Dessutom erinra vi om det synnerligen intressanta galleriet af barnporträtt:

"Det yngsta Sverige"

i IDUNS julnummer,

hvilket, utvaldt som det blir bland tusentals fotografier från Ystad till Haparanda, kommer att gifva en representativ och sällsynt intagande bild af vår uppväxande generation.

Då vi slutligen kunna tillägga, att Idun under det senare halfåret genom alla nummer och på alla områden naturligtvis skall sträfva att häfda sin erkända plats som landets förnämsta familje- och kvinnotidning, våga vi hoppas på trofast stöd af alla gamla vänner och många nyförvärfvade därtill.

Verkställ nu alltså omedelbart postprenumerations för det senare halfåret!

på det intet afbrott eller dröjsmål i tidningens regelbundna expedition må äga rum.

Stockholm i juni 1896.

Red. af Idun.

—*—

"Dessa små".

Några bilder ur »de bundna systrarnas» lif, tecknade för Idun af Amanda Kerfstedt.

(Slut från föreg. nummer.)

»Och det är en fader, som inte öfverger sina barn, han, fadern där uppe,» sade han med fast röst och började trampa maskinen med sina svullna fötter.

»Tyst nu ett tag, Erik,» sade hustrun. »Du behöfver nog hvila. Ser frun, han har eljes varit stenhuggare till profession, men så kom den här sjukdomen. Det är i njurarne, han låg länge på sjukhuset, men så kom han hem och var litet bättre, och då begynte han sy. Och kan frun tänka, det låter konstigt, men de här månaderna har varit den gladaste tid vi har haft, Erik och jag. För förr så träffades vi aldrig om dagarne. Han hade sina grundläggningsarbeten långt sin kos. Tidigt fick han gå, inte hann han gå hem på middagsrasten, och sent kom han hem om kvällarne. Inte kunde vi flytta efter alla byggen han hade, utan det kunde ofta vara alldeles på andra kanten af stan. Han hade inte lust att gå på deras utskänkningsställen, utan han hade en bit med sig, och då låg han ofta på marken i middagsrasten och tog sig en lur, men ack, det var kallt förstas. Di börjar ju byggerascherna så tidigt på våren, och så blef han fördärfvad till hälsan.»

Jag vet inte, hvad det kom åt mig. Kanske det var ett minne, kanske det var en farhåga, men jag brast i gråt.

Han sträckte sin stora, magra stenhuggarhand emot mig och tog min.

»När herren Jesus fångar lösande varder, då skola vi vara som drömmande,» sade han mildt. »Gråt inte. Tiden är inte så svår, bara man hvilar på klippan. Vi ha det så godt, Mina och jag. Vi får vara tillsammans. Vi talar ju inte så mycket, för maskinen måste ju jämt och ständigt surra, men det är godt att ha en vän vid sin sida. Jag är glad, så länge jag kan sitta uppe. Nu är det också så skönt, att det är vår, så att barnen kan vara ute och leka, för jag blir så trött, när di väsnas, och det sitter till att inte vara otålig. Men när Mina och jag är ensamma, då är det så bra.»

Hon följde mig ut. »Det har inte alltid

varit så här tomt i rummet,» hviskade hon, »men sir frun, det har fått gått litet om sender. Men i alla fall, snälla frun, vi har ju den som sörjer för oss. »All eder omsorg . . .» ja frun vet nog själf.»

Följande söndags morgon kom jag upp i ett hus på Mariasidan, där man sagt mig, att några linnösömmerskor skulle vara inneboende hos en äldre änka. När jag kom in i det yttre rummet, hörde jag från rummet innanför ett gladt samspråk. Jag krackade på dörren, hvarigenom jag nys kommit, för att ge mig tillkänna, och två unga flickor kommo hastigt ut till mig.

Det gjorde mig nästan ondt att rycka dem från det glada sällskapet därinnanför, men vi slog oss ned, och jag fick göra mina anteckningar. Ja, det var uppgifter af det slaget, som kan komma en att rysa, när man ser ungdom och värnlöshet framför sig. Arbetsskjortor på atelier. Sextio öre dussinet utom knapphål.

»Hur mycket kan ni sy om dagen?»

»Vi sy i allmänhet bara halftannat dussin, men är man riktigt flitig, då kan man sy två dussin, men det står man inte ut med, när man håller på år ut och år in.»

»Och frun som ni syr åt?»

»Ja, hon är så snäll. Hon vill oss så väl. Hon håller lokal, lyse, maskiner, nålar, tråd och syr själf knapphål, och så ger hon oss kaffe på eftermiddagarne med två skorpor; hon kan inte betala mer.»

Jag hade sedermera besök af denna fru och fann, att hon själf var lika pressad som någonsin hennes syflickor, och att hon djupt beklagade att icke kunna ge mer.

»Men ni får väl vara bra flitiga för att hinna halftannat dussin?»

»Jo, det skall frun tro. Maria, hon har käckare handlag än jag, så ibland är hon snäll och hjälper mig, så att vi ska få gå hem på samma gång. Men det är att börja för det mesta kl. 6 om morgnarna och så bara rusa ned på restaurationen och äta vår middag för tjugu öre, förrätt och dricka, och så opp till maskinen igen och det dagen i ända.»

»Men hvarför då inte hellre taga tjänst?»

»Jo, ser frun, söndagarne. Söndagarne äro så dyrbara för oss.»

»Men aflöningen kan ju inte räcka för er. Det är ju så farligt att inte kunna skaffa sig nog att lefva af. Det kan bli en frestelse till fall.»

»Nej frun,» sade Maria, »hellre sy vi ihjäl oss. Vi äro för dyrt köpta för sådant.»

Lyckliga unga flicka, tänkte jag, din rygg är böjd af att sitta lutad öfver maskinen, din rodnad är hektisk, men du har i ditt inre en kraft, som öfvervinner allt.

»Och nu ha ni främmande?» sade jag småleende.

»Ja,» sade Maria och rodnade, »frun som vi logerar hos är så snäll, hon bjuder oss på kaffe om södagsmorgnarna, och då kommer ett par vänner och hämtar oss, och så gå vi och höra Guds ord. På eftermiddagarne äro vi med i en förening, och där är det också roligt. Min kamrat spelar guitarr, och jag sjunger litet. Så att har vi tråkigt i veckan, så ha vi roligt om söndagarne.»

På rösten inifrån rummet märkte jag, att åtminstone en manlig vän fanns därinne, och jag förkortade mitt besök. Vi skiljdes ganska rörda, ty vi talade några ord med hvarandra, människa till människa,

och jag minnes ännu med en viss modersömmhet dessa unga syarbetets hjältinnor.

Ja, mycket fick jag under dessa månader erfara, och mycket har jag grubblat öfver lösningen af syarbetsfrågan. En slutsats har jag kommit till: man måste betala de färdigsydda plaggen högre, och man måste söka att förminska mellanhänderna.

Arbetaren borde taga sina plagg direkte från ateliererna. Detta rörande den praktiskt ekonomiska frågan.

Men jag har äfven kommit till en annan slutsats af andlig art.

Den människa, som antingen genom ärliga egna eller genom tillgjorda och efterhärmade funderingar anser sig ha lyckats finna en annan framtidsutsikt för mänskligheten än den kristendomen ger, borde åtminstone tveka, innan han predikar sina åsikter på taken eller utprämlar dem småningom i stickande, hänfulla anmärkingar. När man ser, hvilken lefnadsglädje, förnöjsamhet, hvilken kraft i lidandet, hvilken styrka i frestelsen, hvilken uthållighet i arbetet den verkliga kristliga tron gifver, då inser man, huru mycket äfven för detta lifvet som skulle brista, om den förlorades, och man förstår bättre mästarsens ord: Ve den människa, som förargar en af dessa små, som tro på mig — märk väl: bara *en enda* — det voro den människan bättre, att en kvarnsten vore bunden om hennes hals och hon kastades i havets djup. Stor må den skatten vara, hvars bortröfvande fordrar så stränga bestraffningens ord af kärlekens egen mun. Herren hjälpe oss alla att finna den och att bevara den!

Iduns julskestäfling.

Bland ett tjugotal till denna tästing ingångna skrifter har nu, efter verkställd pröfning, det utfästa priset tilldelats julberättelsen

”Adam och Eva”,

hvilken vid namnsedelns brytande till författarinna befanns hafva professorskan fru Sofia Nordling, Stockholm, (»Sophie Länge»). Den prisbelönade skissen kommer att ingå i Iduns julnummer för i år.

När gatstenarne bränna...

När gatstenarne bränna under fötterna och de upphettade husväggarne utstråla en värme, som gör till och med vistelsen i skuggan hardt när outhärdlig, hur gripas vi ej då af längtan att komma ut till de blånande fjärdarne, där den friska, saltmättade brisen spelar kring skogskransade holmar och yr vågstänk öfver glattslipade skär och kobbar!

Många äro i den afundsvärda situationen, att de kunna utbyta stadens kvalm och hetta mot skärgårdsidyllen. Men ännu fler äro de, hvilka på grund af bristande tid eller otillräckliga tillgångar se sig dömda att tillbringa den varma årstiden i staden.

Det är dyrt att hyra sommarnöjen. Och för t. ex. ensamma fruntimmer är det till och med ofta omöjligt äfven på grund af andra omständigheter än de rent pekuniära. Endast undantagsvis gifvas ute på lan-

det tillfällen till inackordering, och äfven om ett sådant erbjuder sig, hesiterar nog mången för att bo och lefva tillsammans med fullkomligt främmande människor, är det ock blott för några veckor.

Vi tro oss därför göra många af Iduns läsarinor i Stockholm en tjänst genom att fästa desas uppmärksamhet på en plats, hvilken på grund af sitt sällsynt friska läge och ypperliga kommunikationer (tåg hvarje timme) i ovanlig grad ägnar sig till utflyktsort för dem, som endast kunna disponera några timmar eller en dag för vederkvickelse i naturens sköte.

Denna plats är *Saltsjöbaden*.

Troligen skall en och annan härvid göra den invändningen, att Saltsjöbaden är en allt för dyr och förnäm plats för folk i anspråklösa förhållanden. Invändningen kunde vara berättigad, om vi förutsatte att man därute skulle vara uteslutande hänvisad till respektive hotell och restauranter, hvilka ju äro i sitt slag, mycket förträffliga, men just icke afsedda för folk med klen börs.

Det finns emellertid ingenting som hindrar att man kan föra med sig matsäck ut till Saltsjöbaden lika väl som man gör det till Djurgårdens skogsbackar eller till Hagalund. Talrika och lämpliga platser att slå sig ned på finnas därute, utan att man behöfver genera eller låta sig generas af de därstädes boende och utan att man behöfver tillryggalägga några större afstånd. Vi ha gjort oss förvissade om att platsens ägare ingenting ha emot sådana besök, naturligen under förutsättning att icke något nedskräpande af platsen sker och att ingen eld uppgöres i det fria. Te, kaffe, malt-drycker o. s. v. kan man få billigt och godt på platsen.

Det bör icke heller ligga något vare sig förödmjukande eller »småsnält» i att inrätta sig på detta sätt äfven på en plats med Saltsjöbadens fashionabla karaktär. Man kan, som sagt, vara hur ostörd man vill därute, och endast en löjlig fåfänga kan se något simpelt och kalkborgeligt i att uppduka sin matsäck i den fria naturen. I det hänseendet böra vi söka taga föredöme af den danska hufvudstadens befolkning, som för länge sedan kommit under fund med konsten att lefva praktiskt och billigt. Köpenhamnarne anse det som den naturliga sak i världen att rusta sig med matsäck på sina utflykter till de allra finaste ställen i omgifningarna — till och med folk i mycket goda omständigheter begagna sig af denna metod, utan att anse sig sämre för det, och om någon rynkar på näsan häråt, då kan man vara förvissad om att det är en svensk, tack vare våra i den punkten snedvridna begrepp om hvad som passar sig!

Följ vårt råd, ärade läsarinna, och ni skall säkert finna det godt. Det finns visserligen många ställen i närheten af Stockholm, som ägna sig för dylika utflykter, men ingenstädes bjudes man på en så frisk, ren och stärkande luft som vid Saltsjöbaden. Man behöfver blott komma dit ut för att känna, hur man genast andas lättare, huru bröstet liksom vidgar sig. Stilla och tyst är det vanligen därute, från flere punkter har man en härlig utsikt öfver den blåa Baggensfjärden, från de skogbevuxna bergen blandar sig en frisk barrskogsdoft med den vederkvickande sjöluften, och hvad som slutligen ej får glömmas, det är de präktiga kallbaden i det trefliga badhuset i ett

många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

SPISBRÖD,

||

SCHUMACHER

||

C. W. SCHUMACHER

||

Kgl. hofleverantör.

— 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

||

fullt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

Försök!

||

CAKES

||

CAKES

vatten så genomskinligt och rent och saltmättadt som någonstades Östersjön kan erbjuda.

Hlgn.

"Iduns skollofskoloni"

och

"Iduns skollofskolonifond".

Som bekant har genom frivilliga bidrag från våra läsarinor Iduns redaktion under några af de föregående åren satts i tillfälle att för sommarmånaderna utsända ett antal fattiga små barn ur Stockholms folkskolor till en vederkvickande landtvistelse på en s. k. skollofskoloni. Den vackra tanken rönt isynnerhet under de första åren liflig anslutning, men under de senaste har intresset inom vår läsekrets för denna sak efter hand mattats: bidragen ha blifvit allt mindre talrika, och de små kolonisternas antal har måst inskränkas. Under sådana omständigheter har redaktionen nu ej på nytt velat besvara de vänliga läsarinor, hvilka hjälpsamhet helt visst tages i anspråk på så många andra håll, utan ansett, att »Iduns skollofskoloni» såsom sådan för närvarande lämpligast borde upphöra.

Då vi emellertid ägde en ganska vacker och välvärdad uppsättning af sängkläder, husgeråd m. fl. tillbehör till de ungas sommarlif, anskaffad för de influtna medlen, ha vi som gåfva öfverlämnat denna utrustning till Centralstyrelsen för Stockholms skollofskolonier, som förklarar sig med tacksamhet beredd att mottaga densamma. Härigenom komma de olika artiklarne fortfarande ett ändamål till godo liknande det, hvarför de varmhjärtade gifvarinnorna från början afsett dem.

Dock äfven en summa reda penningar står som öfverskott kvar från de föregående årens insamlingar. Och då det visat sig, att intresset för en egen, själfständig »Iduns skollofskoloni» ännu på en del håll torde ha lifskraft — »glöda under askan», om vi så få uttrycka oss — samt då vi själfva fortfarande äro villiga att lämna ett årligt bidrag af kronor 50, ha vi beslutit att, för en framtida utsikt att låta Iduns skollofskoloni åter uppstå, afsätta och förvalta dessa medel under namn af »Iduns skollofskolonifond». Vi meddela alltså här en tabell öfver denna fonds ställning intill denna dag:

Inkomster:

Behållning från 1895.....	222: 50
Räntor (till den 1 sept. 1896).....	8: 90
Postanvisning från onämnd (Malmö den 6/6 1896).....	10: —
	Kronor 241: 40

Utgifter:

Hyra för inventarierna.....	5: —
Transport och diverse utgifter	14: —
Desinficering på »Parasitica» af alla inventarierna	33: 50
Behållning	188: 90
	Kronor 241: 40

Behållning denna dag:

.....	188: 90
Redaktionen af Iduns bidrag för år 1896	50: —
	Kronor 238: 90

»Iduns skollofskoloni» såsom en vacker framtidstanke skall alltså allt fortfarande lefva och, såsom vi hoppas, äfven förkofras i denna fond, och enhvar, som kan känna sitt hjärta manadt att bidraga till dess

ökande, är naturligtvis alltjämt lika tacksam välkommen, då alla möjligen inflytande medel redovisas i Idun.

Stockholm den 15 juni 1896.

Red. af Idun.

Faster Beate-Julies marknadsminnen.

En kulturbild från det gamla Vermland.

(Forts. o. slut fr. föreg. n:r.)

Som en pil var den ene studenten framme och kysste hennes hand, just som kusken höjde piskan, och bort rullade vagnen, utan att hon anade hvem hon gjort så öfverlycklig.

Icke såg Karlstad ofta teatertrupper; utom vid permässan förekom det väl blott under vintermarknaden, men då var det också storfolk, som åkte på thespiskärren. På affischerna lästes namnen Deland och Dahlqvist, och det gamla teaterhuset fylldes hvarje afton af en publik, som grät och skrattade och ref lös åskor af applåder.

Men om en del af de marknadsbesökande lefde i fester och nöjen, så funnos andra, som hade styft arbete hela dagen, och det var de handlande, men de skötte det med glädje, ty de hade gyllene skördar att berga. Ni ska veta, att stora firmor i Stockholm och Göteborg funno sin fördel vid att sälja inte bara manufakturvaror o. d., utan t. o. m. specier i permässan. De flesta burgna familjer i provinsen gjorde ju vid den marknaden sina årsinköp. Ja, kommersen gick! Den fortsattes ibland så länge utöfver den i lag bestämda tiden, att myndigheterna, vanligen på anhållan af stadens egna, förlätligt nog, knotande köpmän, måste förstärka de främmande »kammarhandlarna» att afresa. Men något kringgicks lagen nog sedan också, ty de främmande hade rätt till vissa s. k. »packdagar», och under det de packade bakom sina stängda butikdörrar, avslutades månet köp i tysthet — genom bakdörren. Ändtligen voro också packdagarne slut, och staden började se ut som i hvardagslag. —

En annan, ändå mer betydande marknad hölls i Kristinehamn på vintervåren, nämligen Fastingen, som brukade räcka flere veckor.»

»Var det den, som kallades den eviga glädjen?» afbröt Signe.

»Nej, det var en kreatursmarknad på Åbergsheden,» svarade faster Beate-Julie. »Du har kanske läst hos Fredrik på Ransätt: Men kom han te ävie gläija på hea» — »Ja, nu minns jag.»

»Marknaden på Åbergsheden var någonting i samma väg som den s. k. »oxhelgen» i Filipstad. Nej, Fastings marknad, den var inte för oxar och kor, utan för stora affärsmän från Göteborg och trygga brukspatroner från bergslagen, och vid den bestämdes årets järn- och träpriser för västra Sverige. Staden fylldes af folk; där träffade man gifvet de mest bemärkta af bruksrörelsens stormän och oftast äfven deras familjer, och där lefdes på ganska stor fot. Det fanns de, som hade med från sina hem kokerska och köksattiralj och gåfvo ståtliga frukostar, middagar och supéer i sina för marknadstiden hyrda våningar; för resten voro där spektakler och stora publika baler.

Fastings marknad var ett slags »såsong», och mången af bergslagens firade skönheter »gjorde sin första vinter» där. Det gick inte så lättvindigt som nu att komma till Stockholm, fast det ju inte hindrade att många förmögna flickor äfven finga resa dit någon vinter för att roa sig. —

Kristinehamn fick under Fastingen ett och annat storstadsdrag — inte alltid af bästa sorten. Dit kommo t. ex. yrkestjufvar från åtskilliga håll och gjorde ibland lyckliga kap. En gammal brukspatron hade en gång, oförsiktigt nog, gått på teatern med några tusen kronor i sin plånbok. Vid utgåendet omfamnades han plötsligt af en ung, elegant herre, som utropade: »Nej, se farbror! Käre farbror, det var då bra roligt» etc. Då den förbluffade magnaten hade hunnit sansa sig och säga: »Men jag känner ju inte herrn,» bad den elegante om ursäkt för sitt misstag, sade ett par ord om förvillande likhet och var nästa minut spårlost försvunnen i vimlet — i sällskap med brukspatronens plånbok. Polisen stod oftast maktlös. I massan af kommande och resande marknadsbesökare var det lätt t. o. m. för en ökad stortjuf att under skyddande förklädnad obemärkt praktisera sig hit eller dit med sitt rof. Ingen telegraf fanns heller för att bereda honom ett varmt mottagande i grannstäderna. Så vidt jag vet, fanns då ingen annan telegraf i Sverige än de »kulörta brickorna» mellan Vaxholm och Stockholm.*)

Det var i den gamla goda tiden. Mycket har förändrats sedan dess, och få äro väl de af oss, som skulle trifvas, om lyckans galoscher på allvar bure dem en sextio sjuttio år tillbaka. Men det var en gammal glad tid, och för en kulturhistoriker, en genremålare eller en romanförfattare skulle några timmars eller dagars vandring i en sådan »milieu» — ni hör, att er gamla faster inte är fullt obekant med nutidens slagord — kunna vara en liten guldgruva.»

B. J. H—n.

Runebergs kvinnliga anförelsevandter.

För Idun af Hellen Lindgren.

En stor diktares kvinnliga anförelsevandter, hur naturligt är det icke, att vi skola erfara ett lifligt intresse af att känna något närmare om dem, hur gärna vilja vi ej göra oss bekanta med dessa! Om vi skulle tänka oss, att någon frågade oss, hvad vi visste om Runebergs kvinnliga närmasta — hvad veta vi då om dem? Hvilka upplysningar kunna vi lämna om Runebergs mor eller om hans hustru? Troligen veta de flesta af oss bra litet om dem. Och dock har Finland vårdat sitt ädlaste sångarminne bättre än vi hafva vårdat vårt bästa — Tegnér. Vi veta mycket mindre om Tegnérns närmasta krets och hemförhållanden än om Runebergs, trots det att vi ha en vittter areopag, afsedd att taga vara på vår literaturs stora namn.

* * *

För det första Runebergs mor — hvad har man sig bekant om henne? Denna i

*) Faster Beate-Julie menar tydligen den optiska telegrafan.

aflägsnaste Österbotten begrafna gumma, hustru till sjökaptenen Lorens Ulrik Runeberg, trodde ju naturligtvis ej på sin son som det blifvande snillet, men hon trodde på honom som en god mor på sin duktige gosse, som kunde, hvad han ville. Hon skref till sin käre Ludvig 1825 ett bref, som vi äga i behåll. Han hade då aflagt det för Fänrik-Ståls-sågnerna så viktiga besöket i Saarijärvi.

Det är svårt att utan rörelse genomläsa detta enkla bref från en mor till den store, hvars storhet aldrig skall skådas af modersögat:

»Gud, om du visste, hvad vi hade ledsamt efter dig, sedan du for. Ja, hvar dag var så lång, så jag måtte aldrig fått honom till ända. Gud låte dig väl gå, goda gosse, så hoppas jag ännu en gång råka min Ludvig och glädjas med honom. Tack, söta Ludvig för dina båda bref.»

Är detta ej ett äkta modersbref? Nu har den »söte Ludvig» skickat pengar af sina små tillgångar, och modern tackar, ja, det är något i brevets uttryck, som påminner om den enkla landt kvinnan, som niger, när hon tackar, som bondkvinnor så barnsligt och riktigt göra, och hon nästan torkar en tår ur ögat på samma gång.

»Det första (brevet), som pengarna voro uti, fick jag i behaglig tid, ty min kassa var aldeles tom. Nog är det obilligt att imponera på din lilla förtjänst, men om du tycker dig utan skad kunna lämna oss några riksdaler, så vore det oss ganska kärt. Men för Guds skull, gör dig ingen olägenhet, då sörjer jag döden på mig.» — — —
»Låt mig, gulle Ludvig, ej länge vänta på dina bref, ty du må tro, att den dagen, då jag får höra af dig, är en högtidsdag.»

Ack, goda modershjärta, hvarför skulle du ej få se din son som triumfator. Men hur bör det ej ha gladt Runeberg sedermera att påminna sig, hur välkommet det var, då han skickade ett bidrag af sina surt förvärfvade riksdalar dit upp till det torftiga hemmet. Fadern, sjökaptenen, var rörd af slag sedan 1821 och fick sluta sitt lif 1828. Modern följde honom 1834.

* * *

Runebergs hustru var en begåfvad kvinna. Så mycket värre, utbrister kanske den med literaturhistorien förtrogne. Frågan, om äktenskaplig lycka i vanlig mening är möjlig för den, som delar en berömd mans lif som hans maka, gömmer på många problem, för invecklade att här lösas. Den store mannens maka blir med nödvändighet öfverglänst af honom, och detta kan hon väl finna sig i, men hon blir vanligen glömd bredvid honom. Att ständigt vara nummer två i ett förhållande kan kännas bittert nog, men bittrare ändå känns det utan tvivel att vara nummer noll. Och världen är så skoningslös — eller rättare så fullkomligt tanklös, att detta ofta blir händelsen med henne. Den jublande skara, som omgifver det evigt beundrade festföremålet, ger icke en blick åt den store mannens hustru. Den har sökt *honom*, den är fullkomligt likgiltig för henne.

Fru Runeberg var begåfvad. Hon talar en gång om, att hon »lekt med sin docka, sin penna». »Icke att jag tror mig hafva åstadkommit något, men, som sagdt, en hvar vill ha sin docka att leka med.» Dock var hennes penna långt ifrån någon docka. Hon fick taga den som leksak, därför att hon ej kunde få använda den på annat sätt, men hon kände nog att den var mer än så.

I ett af sina bref säger hon, att *hon,

den ensamma, endast skadar sig själf, om hon offrar sig för sin idé; hon måste försaka den, »men det är ljuft att så göra». »Den gifta kvinnan skall upphöra att vara ett jag, att tänka sig i något som en personlighet. Hon får ej ens offra sig för en idé, ty hon får ej äga någon annan idé än att tjäna man och barn. För dem äger hon rätt att offra sig. Gud vare lof, att hon får det, ty det är dock värdt att lefva för, det är ljuft» o. s. v.

Fredrika Runeberg älskade helt, men också uppoffrande. Hon lät sällan sin klagan öfver förlusten af författarskapets fröjder öfverrösta lyckan af att äga den hon älskade, men någon gång spörjer man en vemodig stämning. Man erinrar sig osökt Carlyles hustru, när denna i ett bref till en ung dam ber henne för allt i världen undvika äktenskap med en berömd man, när fru Runeberg på sitt stillsamma sätt i en af sina dikter, som hon nämner »*Det värsta*» säger:

Men flicka! ej din kärlek gif
en vetenskapens vän;
hans bok, den är hans bästa lif,
han glömmet dig för den.
Hans yttre bild du äger väl,
Men borta, borta är hans själ.
Att alltid se och aldrig ses,
se det är värst af allt som ges.

Så skrifer den älskvärda författarinnan i en dyster stund. Det är ej därmed sagdt, att hon velat vidhålla rådet i en gladare. Men uttalandet ger oss dock en inblick i det självsve, hvilket ibland som en anfäktelse af dysterhetens andar grep Runebergs hustru. (Forts.)

Ur notisboken.

»*Den gamla i Vaxholm*» är död. Den lilla sjöstaden har all anledning att visa fröken *Carolina Falks* minne tacksamhet och heder, ty under sin krafts dagar verkade hon ifrigt och framgångsrikt för samhällets blomstring och framåtskridande. Hon innehade då jämte sin något yngre syster, fröken Ulrika Falk, gästgifveriet i Vaxholm, hvilket hon utvecklade till den för orten betydande hotellrörelse, som ännu bedrifves i den af henne 1854—56 uppförda hotellbyggnaden. Ett af hennes förnämsta sträfvanden var att höja och utveckla Vaxholm såsom badort och att förbättra kommunikationerna. Hon var vid sitt fränfälle 94 år gammal.

»*Lilla sessans*» tack. Prinsessan Louise, danska kronprinsparets dotter, som äfven här i Sverige under sina besök förvärfvat sig lifliga sympatier, offentliggör i danska tidningar följande enkla och hjärtliga rader:

Sedan jag nu anländt till mitt framtida hem, erfar jag en innerlig önskan att mitt hjärtliga tack måtte nå hvar och en, som med vänlighet och kärlek tänkt på mig med anledning af mitt bröllop och min afresa från mitt älskade faderland. Endast få bland de många är och har det varit mig möjligt att bringa mitt tack, och jag vill därför med dessa rader bedja alla, till hvilka det ej nått fram, vara öfvertygade om den uppriktiga tacksamhet jag känner.

Louise,

Prinsessa af Schaumburg-Lippe,
f. prinsessa af Danmark.

»*Drottning Viktorias hoffröknar*. Drottningen väljer sina hoffröknar — maids of honour — bland pärens döttrar. Vanligen underrättas föräldrarna till den unga damen, på hvilken drottningens val fallit, helt kort om drottningens önskan, hvilken det faller af sig själf att de skola betrakta som en stor ynnest och hedersbevisning. Det har ännu aldrig förekommit att denna gunst afböjts. En hoffröken hos drottningen uppbär en årlig lön af 5,400 kr. Hon har eget sofrum, men måste dela sin salong med en kamrat. Hvarje uppvaktande hoffröken bär som tecken på sin värdighet ett i briljanter infattadt miniatyrporträtt af drottningen.

Teater och musik.

På *Arenateatern* går nu hvarje kväll »Tiggardstudenten» med ett lif och en lust, som äro riktigt uppfriskande i röt månadsvärmen. Fru *Hilda Castegrens* Laura är såväl dramatiskt som musikaliskt en första rangs prestation, och hr *Svenssons* ungdomliga hurtighet och vackra röst komma väl till heders i Simons romantiska personlighet. Att fru *Lindström* är en ypperlig grevinnemamma, är nästan själfklart, och erkännande förtjäna och fröken *Hamberg* som Bronislava samt hr *Rönblad* och *J. Hagman* som Ivan och öfverste Ollendorf.

Djurgårdsteatern har återupptagit en gammal bekant, farsen »Kärlek och exercis» (»Jag är Champignol»), med hr Eliason, Albert Ranft, Bosin, Hultman, G. Ranft, Lavén, Engelbrecht, V. Lundberg, Strömberg, Byström och Klintberg samt fröknarna Rustan, Åberg, Söderström och Michal i de förnämsta rollerna.

Oförrättadt ärende.

Skiss för Idun af

Wilma Lindhé.

»Hvarför mamma ska behöfva resa upp till Stockholm för att skaffa sig ny inspektor, kan jag inte begripa,» sade Elin Adler misslynt. »Fingo vi inte herr Engvall genom rekommendationer?»

»Så är han också därefter! Det där kan ett barn inte förstå!»

»Barn, när jag är på fjortonde året!»

»Du kan väl i alla fall inte sköta en egendom, och det kan jag inte heller om jag är efter år sitter instängd här nere på landsbygden, utan förbindelse med den öfriga världen.»

»Hur länge blir mamma borta då?»

»Det kan jag inte säga — en vecka minst.»

»Mer än en vecka får det inte bli,» sade Elin och slog armarna om moderns hals. »Mamma har ju aldrig varit härifrån, sedan pappa dog.»

»Nej!» svarade modern sakt. »Jag har lefvat här, nergräfd i arbete, plikter och bekymmer. Lefvat!» återtog hon drömmande. »Nej, lefvat har jag inte, bara existerat för att tillfredsställa andras fordringar.»

Elin såg på sin mor, där hon stod högre, finlemmad och på samma gång kraftig, med det mörklockiga hufvudet tillbakalutadt och ögonen, som det tycktes, fästade på en punkt långt bort i fjärran.

»Hvad mamma är vacker!» utropade dottern ofrivilligt. »Jag önskar mamma icke vore det!» fortsatte hon häftigt.

Magda Adler hade gift sig mycket ung och var nu vid trettio två år vackrare än någonsin.

Så godt som från barnkammaren hade hon kommit in i äktenskapet med en man, jämnt dubbelt så gammal som hon själf, till hvilken hon sett upp med beundrande kärlek, stolt öfver att han valt henne — barnet — framför alla andra.

Af den ridderlige, eftergifne fästmannen blef emellertid en despotisk, fordrande äkta man, och af den unga hängifna kvinnan en bäfvande slafvinn, hvilkens snart sagdt enda tanke var att ej misshaga den stränge härskaren.

Kom så därtill en svartsjuka utan gräns eller bestämdt föremål, med förhör, hotelser, gråt, försäkningar, försoning, nya misstankar och scener, som skrämde henne, så att hon till slut knappast vågade visa sig eller tala vid en manlig individ.

Då de varit gifta i åtta år, sjuknade han, och hon blef hans sjuksköterska i två — tills döden befriade dem båda.

Under sjukdomen var han mera fordrande än någonsin och omöjlig att göra till lags. Ingen annan än hon fick sköta honom och, när hon såg, hvilka kval det kostade honom, då hon lämnade rummet, stängde hon sig så godt som inne där.

Ibland reste sig de bittra tankarna och blefvo henne öfvermåttiga, så att hon måste bita sig i tungan för att hålla tillbaka den skoningslösa anklagelsen, att han förhärjat hela hennes lif; och om natten när hon ej kunde eller fick sofva, därför att han ville ha henne i närheten, tänkte hon endast på, hur det skulle bli, om han gick bort. Slutligen ertappade hon sig allt oftare med att önska honom döden.

Detta var hennes värsta lidande och det hon länge förebrådde sig.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 nya förberedat för tändernas vård.

I dödsstunden, då allt som varit mellan dem glömdes för dödens majestät, hviskade han ett enda ord — »förlåt» — så bönfallande och ödmjukt, att det låg en hel upprättelse däruti.

Hon sörjde honom! Han hade i många år fyllt hela hennes lif, och allt som tiden gick glömdes hon hans fel för att leta fram förtjänsterna; men på samma gång kände hon sig som en frifigven fänge och blomstrade upp till en helt ny människa.

Någon ungdom hade hon aldrig haft, och mer och mer fylldes hennes bröst af längtan att komma ut, lefva, se något af världen!

Egendomen var vid mannens död i ganska dåligt skick, ty under hans sjukdom fick det gå hur som helst. Själfrörkade han ej tala vid inspektorn och Magda vågade ej, ty äfven till honom hade svartsjukan sträckt sig.

Under de år som gått i kamp och förtryck hade hon tänkt mycket och gifvit akt på mycket också, och när hon blef änka, blef hon med ens matmodern som tog tömmarna i hand och själf såg om sitt, så väl inom som utom hus.

Den som alltid stod henne i vägen, när hon ville genomföra en mera rationel skötsel af gården, var inspektorn, en ärlig och arbetsam, men strängt konservativ människa, som orubbligt höll på den gamla goda ordningen. Mer än en gång hade hon också tänkt på att göra sig af med honom, men återhållits af sitt goda hjärta.

Nu var han emellertid uppsagd och visste, att hennes Stockholmsresa hade till mål att skaffa en efterträdare.

När hon satt i bredsläden insväpt i pälsverk med Elin bredvid sig, som fått löfte att följa med till stationen, stod han med mössan i handen och ett så nedslaget utseende, att det gjorde henne ondt.

»Adjö!» sade hon och räckte ut sin hand. »Jag vet, att jag kan lita på, att herr Engvall ser efter hus och hem.»

Han nickade bekräftande. »Om frun inte skulle finna någon som passar eller är lämpligare än jag, så...»

»Sagdt är sagdt,» svarade hon, förmildrande orden med en vänlig nick.

»Kör nu, Stenson!»

En klatsch med piskan och ekipaget var långt nere i alléen; men inspektoren stod ännu länge kvar med ett frånvarande uttryck i sitt ansikte, under det att han med käppen ritade underliga figurer i den nyfallna snön.

* * *

Det hade varit konstnärskarneval och Magda kom just därifrån.

Hon bodde hos en släkting, hofrättsrådet von Bender, som var gift med hennes barndomsvän, Selma Kruse, och allt från sin ankomst till Stockholm hade hon varit inne i nöjernas hvirvel.

Lyxen och elegansen i det rika hemmet, de förfina vanorna, dyrbara toaletterna, lysande festerna och främst af allt de framstående personligheterna, med hvilka hon kom i beröring, allt bildade en ny, henne fullkomligt främmande värld, där hon från första stunden kände sig hemmastadd.

Känslan af absolut frihet, som hon erfor för första gången under sin lefnad, kom henne med ens att växa ut till en älskvärdare, själfvillare personlighet än hon någonsin varit, och utan att veta, huru det tillgick, var hon säsongens hjältinna.

När hon såg sig i spegeln, förvånades hon öfver sitt utseende och kände, att de smickrande ord, som sades henne, voro en sanning. Medveten därom, liksom om sitt förnåma sätt att föra sig och sin originella, glänsande konversation, blef hon för hvarje dag mera tilldragande, på samma gång hon ej kunde värja sig för en känsla af triumf öfver, att hon — den underkufvade, af hela världen glömda — förmådde lägga snart sagdt hvilken man hon ville för sina fötter.

I detta lif, som fullständigt berusade henne, fanns dock en mörk punkt — brefven hemifrån! Hon hade varit borta mer än en månad och kunde ej besluta sig att resa. Alltid var det något hon måste vara med om, något oförsökt som lockade, och under de ständiga öfvertalningsförsöken att stanna kände hon blott allt för väl, hur gärna hon gaf med sig.

Inspektorens bref om gårdens skötsel retade och plågade henne. Allt detta, som helt upptagit henne, syntes nu så litet och intresselöst — och

Elins bref?! Det ena förtvifadt, bönfallande, hjärtslitande, det andra pockande, trotsigt, hotfullt.

Hon visste, att dottern, under sin lärarinns ledning, var i så goda händer, att hon ej behöfde förebrå sig, att hon lämnade henne ensam på en tid; men de hade varit så mycket för hvarandra, mor och dotter, under faderns sjukdom och allt sedan, att de snarast liknade tvänne systrar, och Elin var allt för mycket utvecklad att inte tänka sig möjligheten af att så godt som förlora sin mor genom ett nytt giftermål. Det var också fruktan därför, som sken igenom alla hennes bref.

På karnevalen hade Magda uppträdt som Titania och var vackrare än någonsin.

»Ni ämnar väl inte gå till kojs genast mitt herrskap?» sade en ståtlig, dyrbart kostymerad arab, i det han omsorgsfullt hjälpte henne af med kappan och liksom händelsevis snuddade mot den bara armen.

Det var Selmas bror, baron Kruse, som tagit den fjärde platsen i vagnen »för att undgå modden på gatorna,» som han uttryckte sig.

Hvar och en visste, att han därigenom fick dubbelt så långt till sin bostad, liksom för hvems skull han gjort sig detta besvär.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Clara Strömberg. (Med porträtt). — Med silfvernyckel; poem af Anna Knutson. — Några ord om slöjd och konstslöjd; af Mathilda Langlet. II. — Ur Amerikas kvinnovärld; ett efterföljningsvärdt exempel — Husets harskarinna; en miniatyr för Idun af Dogmar B-m. — Till Iduns alla läsare och vänner. — »Dessa små»; några bilder ur de bundna systrens lif af Amanda Kerfstedt. (Forts. och slut). — Iduns julkistättning. — När gatstjärnorna bränna; af Hlyn. — »Iduns skolofskolonin» och »Iduns skolofskolonifond». — Fester Beate-Julies marknadsminnen; en kulturbild från det gamla Vermland af B. J. H-n. (Forts. och slut). — Enebergs kvinnliga anförvänder; för Idun af Hellen Lindgren. — Ur notisboken — Teater och musik. — Öförrättadt ärende; skiss för Idun af Vilma Lindhé. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linde.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Mitt hela är ett,
Det ha ni väl sett.
Och ändå det var
Ifrån början ett par.
Nu verktyg det är,
Som sticker och skär.
I damernas hand
Det finns i all land.

I verser, tankedigra, tunga,
Vi gå att småord nu besjunga.
Ett festligt samkväm hittas lätt.
Ja, ännu ett, om jag ser rätt.
Hvad ropar man åt den som äger
En mängd af hvad (?) och ledigt säger

Sitt festtal fram? — En insjö, säg?
Två floders namn sen öfverväg!
En sockens namn vi ock framleta.
Hvad kan en större fågel heta?
Hvad vittne väl betänka bör.
Hvad snurrar rundt och nytta gör?
Säg, hvarmed kan man såpan spara.
Hur dan skall allmän landsväg vara?
Hvad lärorikt för unga män?
Ett namn på skald, knappt brukligt än.

Hvad kan en flicka icke sjunga?
Hvad har den sjuke många tunga?
Hvad finns på vägar här och där?
Hvad har hvart skepp som böljan skär?
Namn på en gud; tre namn på flicka.
Hvar kan man skräpgods undansticka?

Hvad säges den som pratar bra?
Och här två husdjur få vi ta.
En landtmans hopp af godt utsäde
Ett eget namn på skaldekväde.
Säg hvad bär flickan i sitt hår?
Hvem råder viss tid hvarje år?
Men stopp; du finner i min sång
För litet hvad? Säg ut en gång!
Bni.

Charad.

Visst var den i högsta grad mitt hela,
Som mitt andra i mitt första gjorde
Och därvid skred längre än han
borde,
Utan fruktan att om målet fela.

Palindrom.

Han hade så roligt, den lille,
Allt annat han glömdes därvid.
Med leken han fortsätta ville,
Så länge som kvällen var blid,
Men bäst som han satt under eken,
En röst som han kände så godt,
Bjöd: »Rättfram», nu sluta med leken,
Du länge nog roa dig fått.
Härefter din »bakfram» dig väntar,
Ty allvar behöfves ju ock!
På dörren hans mamma nu gläntar,
Drar gossen från leken med pock.
S. L.

Geografisk stafvelsegåta.

Följande bokstäver och stafvelser, rätt sammansatta, bilda 13 ord; hvilkas begynnelsebokstäver, lästa uppför, beteckna en svensk författare och slutbokstäfverna ett af hans arbeten.

di, äs, ka, kie, ga, yd, lin, rn, n, ba, ger, one, ma, one, vad, r, es, ri, ub, d, uka, ir, te, v, a, sus, t, ur, ga, t, dol, re, ru, ha, sta, gla, dt, e.

Orden beteckna: 1) Stad i Sverige, 2) flod i Indien, 3) bergshöjd i ryska riket, 4) stat i Europa, 5) sjö i Ryssland, 6) stad i Östersjöprovinserna, 7) stad i Tyskland, 8) härad i Småland, 9) stad i Irland, 10) ögrupp i Vestindien, 11) biflod till Elbe, 12) flod i Frankrike, 13) sjö i Sverige.
l. n.

Aritmogryf.

1	1	2	3	4	5	3
2	6	7	4	5	3	8
3	9	10	2	11	8	1
4	12	13	7	13	2	3
5	13	14	11	2	13	7
6	4	15	2	16	7	17
7	5	11	8	12	3	2
8	13	8	18	13	2	3
9	9	14	16	9	13	18
10	13	6	1	6	9	12

1) Man af börd, 2) ibland uti fårakläder, 3) ounbärlig för skraddare, 4) bör en riksdagsman vara, 5) en sjöofficer, 6) »omvändt» ett listigt djur, 7) en af de fyra årstiderna, 8) nödvändigt å fartyg, 9) ej något stort, 10) ett mansnam. Begynnelse- och slutbokstäfverna bilda namnen å två frihetshjältar.
L-ris.

Tidsfördrif.

Tag 4 st. tändstickor Bryt den ena. Lagg dem sedan på ett bord, så att de få följande utseende och bilda talet 411.

Genom att flytta de båda friliggande två stickorna skall talet minskas till det minsta möjliga; fyran får dock ej röras.
Anna.

Sifferlogogryf.

6895 och 95864 7659 skymning vid ett glas 862, de öfva sig att spela 8659 och sjunga en 8619. 6895 vill ej 132459 sitt klöfver 867, utan är 534 af ifver, men 95864 har lugn i 957 af sin 795 och går 756. Nu 12359 de sin ränsel och 53789 åt sig 7349 i sin 234 och 7359 fram sina hästar. De begifva sig att 5649. De känna en 8624 456789 61 och 123 mot sitt ansikte men göra sig 43789 för hvarandras 234 och 43 slutligen i en 123456789.

Lösningar.

Logogryfen: Flugsvamp; Sam, gul, gam, mus, svag, sump, sula, flams, palm, fluga, glas, fuga, plumsa, mal, alg, usla, puls, lag, lam, valp, alf, gas, laf, slup.

Geografiska utfyllningsgåtan: Eskilstuna; 1) Egypten, 2) Småland, 3) Kurland, 4) Irkutsk, 5) Lysekil, 6) Saratov, 7) Turkiet, 8) Utrecht, 9) Niagara, 10) Arendal.

Charaden: Son-son.

Korsgåtan:
P
T R O
T R O S A
P R O S T A R
O S T A R
A A R
R

Kapselgåtan: Anna, Sam, Dag, Disa, Kalla, Per, Ture, Astrid, Ida, Mark, Inga, Ada, Arvid, Inge, Enar, Ester, Tea, Allan, Harald, Adele, Lena, Set, Emma, Alf, Sofia, Vera, Markus, Malts, Frans, Teresia, Olof, Erna, Otto, Erik, Ina, Natan, Signe.

Bland nu befintliga Cacaosorter intages säkert förnämsta platsen af HULTMANS CACAO

Redan 1888 intygade prof. Joh. Lang i Lund, att Hultmans Cacao var fullt lika med van Houtens Cacao. Hultmans Cacao kan salades varmt rekommenderas till hvarje husmoder.